خبر

ایرج کلانتری معمار برجسته ایرانی درگذشت

ایرج کلانتری، معمار معاصر و برجسته در سن ۸۵ سالگی درگذشت. ایرج کلانتری طالقانی سال ۱۳۱۶ در تهران متولد شد و پس از گذراندن دوره‌های ابتدایی و دبیرستان، در سال ۱۳۳۵ وارد دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران و در سال ۱۳۴۲ در رشته معماری این دانشکده با مدرک فوق‌لیسانس فارغ‌التحصیل شد. کلانتری پیش از شروع فعالیت‌های اجرایی، در زمینه مشاوره در وزارت کشور به کار تخصصی مشغول بود و به عنوان نماینده این وزارتخانه در کمیته فنی شورای‌عالی شهرسازی و کمیته بررسی و تجدیدنظر در قانون نوسازی و عمران شهری فعالیت داشت. او همچنین بیش از ۲۰ سال دروس طراحی را در دانشگاه علم و صنعت، دانشگاه تهران و دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی تدریس کرده است. از جمله آثار این هنرمند می‌توان به بنای سفارت ایران در گرجستان، مدیریت و طراحی پروژه فرودگاه امام خمینی(ره)، مدیریت و طراحی دانشگاه امام خمینی(ره) قزوین، مدیریت و طراحی سفارت ایران در گرجستان، طراحی اقامتگاه سفیر ایران در ایروان، مجموعه چایکنار تبریز و ... اشاره کرد. «بررسی علل حاشیه‌نشینی در ۱۷ شهر با جمعیت بیش از یکصد هزار نفر»، «تنظیم اصلاحیه قانون نوسازی و عمران شهری»، «تهیه و تدوین آئین‌نامه اجرای حق مرغوبیت» و «گونه‌شناسی مسکن در مناطق ساحلی خلیج‌فارس» نیز از تالیفات این معمار باسابقه کشور است.

زاویه دید

نگاهی به کتاب «تاریخ تحلیلی آندلس»

واکاوی عزت تا ذلت فتح اروپا توسط مسلمانان

کتاب «تاریخ تحلیلی آندلس»، نوشته محمدرضا شهیدی پاک، عضو هیأت‌علمی دانشگاه قم، که از سوی انتشارات مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی(ص) منتشر شده، از جمله آثار تحلیلی در حوزه بررسی تاریخ اسلام در اروپاست. این اثر پژوهشی و علمی تاریخ کلاسیک آندلس از زمان فتح (۸۱ هـ.ق) تا آخرین روزهای سقوط غرناته در (۸۹۷ هـ.ق) را به‌صورت تحلیلی بررسی کرده و مواضع نویسندگان معاصر تاریخ آندلس را براساس منابع اصلی مورد نقد قرار داده است. در معرفی این کتاب ۴۳۵ صفحه‌ای به قلم مولف آمده است: تأسیس دولت اسلامی در آندلس پیش از آن‌که دستاورد نظامی ـ سیاسی آخرین مرحله از فتوحات اروپایی مسلمانان در دهه پایانی قرن دوم هجری باشد، حاکی از موفقیت چشمگیر فرهنگ اسلامی در تحول انسان‌ها و خلق جوامع جدید انسانی با تمدن، دین، هنر و صنعت و حتی آداب و رسوم متفاوت از گذشته آن جوامع است. ۹۰۰ سال از تاریخ آندلس به حضور مسلمانان با شش دوره فرمانروایی در شکل دولت‌هایی که هریک مرحله‌ای از دوره انتقال و تکامل فرهنگ و تمدن اسلامی را در آندلس محقق ساختند، اختصاص دارد. امروزه تاریخ آندلس بخش مهمی از حافظه امت اسلامی به‌شمار می‌آید که با استمرار تاریخ‌نگاری آن باید همواره مورد عنایت محققان مسلمان قرار گیرد. درحالی‌که قدرت‌های جهانی، هنوز به بهانه «جنگ‌های صلیبی» به تهاجم گسترده فرهنگی ـ نظامی علیه مسلمین مبادرت می‌کنند، زیرا چنان که هشت دوره جنگ کلاسیک صلیبی از شمال اسپانیا آغاز شد، جنگ‌های صلیبی نیز پس از سقوط آندلس شکل گرفته است و پرونده آندلس همچنان مفتوح است. بی‌گمان در حوزه مطالعات مربوط به آندلس می‌توان به‌طور روزمره با خلق آثار جدیدی در عرصه‌های مختلف تجربه‌ای تاریخی و ارزشمند را نصب‌العین آحاد امت اسلامی به‌ویژه سران آن قرار داد. چنانچه که کتاب تاریخ تحلیلی آندلس نیز تلاشی در همین راستاست. مؤلف کتاب تاریخ تحلیلی آندلس بر این نظر تأکید دارد که دوره اسلامی تاریخ اسپانیا، عصر طلایی تاریخ این کشور محسوب می‌شود؛ عصری که مسلمانان دوره‌ای از عزت، ذلت و تحقیر را تجربه کردند. بر این مبنا محافل فرهنگی ـ سیاسی اسپانیا در پایان قرون وسطی علی‌رغم آگاهی از خدمات تمدنی و فرهنگی مسلمانان، به شکل تحقیرآمیزی از مسلمانان آندلس یاد کرده‌اند. آنچه مسلم است این حجم تحقیقات انبوه انجام شده درباره آندلس، به تناسب کارهایی که باید صورت گیرد، بسیار ناچیز است. این کتاب در ۳۰ فصل؛ ۱. واژه آندلس ۲. ورود اعراب به آندلس ۳. سیاست امویان در آندلس ۴- عبدالرحمن و انحصار قدرت ۵. شورش‌های دوره عبدالرحمن اول ۶. عملیات نظامی در شمال آندلس ۷. هشام‌بن‌عبدالرحمن‌الرضا ۸. حکم‌بن‌هشام (حکم اول) ۹. عبدالرحمن‌بن‌حکم‌بن‌هشام (الاوسط) ۱۰. محمدبن‌عبدالرحمن ۱۱. خلافت منذربن‌محمد ۱۲. خلافت عبدا...بن‌محمدبن‌عبدالرحمن‌بن‌حکم ۱۳. خلافت عبدالرحمن‌بن‌محمد (الناصرالدین...) ۱۴. روابط خارجی دولت امویان آندلس ۱۵. حکم‌بن‌عبدالرحمن (المستنصربا...)؛ ۱۶. هشام‌بن‌حکم و آغاز انحطاط دولت اموی ۱۷. محمدبن‌هشام‌بن‌عبدالجبار ۱۸. آشوب بربرها (الفتنه‌البربریه) ۱۹. فروپاشی دولت اموی ۲۰. فرهنگ‌وتمدن اسلامی در دوره امویان ۲۱. ملوک‌الطوایف، جنگ احزاب ۲۲. بزرگ ملوک‌الطوایف؛ بنوعباد؛ ۲۳. مرابطین ۲۴. موحدین و استمرار وحدت سیاسی مغرب و آندلس ۲۵. علوم، فرهنگ‌وتمدن اسلامی ۲۶. آخرین دوره حکومت مسلمین در آندلس ۲۷. فرهنگ‌وتمدن اسلامی در دوره بنی‌احمر ۲۸. علل سقوط آندلس ۲۹. تاریخ تشیع در آندلس ۳۰. سقوط خلافت در قرطبه و ظهور دولت بنی‌حمود، گردآوری شده است.

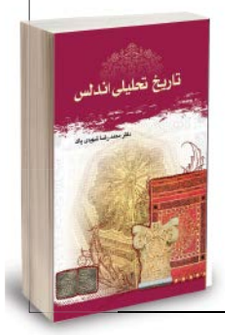

«جام جم» تکرار یک تجربه تا

شتاب آندلس سازی در

محمد دشتی
گروه فرهنگ و هنر

وقتی محصول آن سال و انگورهای مزارع وسیعی که به این کار اختصاص داده‌بودند به بار نشست، نوبت ادای نذر شراب بود. جوانان و نوجوانانی که زمانی افتخار می‌کردند پدران‌شان کشتی‌هایی را که با آن سرزمین‌های جدید را فتح کرده‌بودند آتش زدند تا راه بازگشت و پشیمانی بر آنها بسته شود، حال به‌جای مبارزه در کنار زیبارویان محلی شراب نذری می‌نوشیدند. انگار نوبت بزم آخر فرار رسیده‌بود و در فرجامی تلخ، بنیاد ۸۰۰ ساله حضور پدران و نیاکان آنها در کمتر از چشم‌به‌هم‌زدنی بر باد رفت. هنوز آهنگ شاد سازهای آندلسی اوج نگرفته‌بود که سرخی خون‌های غفلت، در کنار شراب‌های ارغوانی‌رنگ، بر زمین ریختند و صحنه عبرتی دیگری در تاریخ نقش بست. عبرت برای کسانی که تاریخ نمی‌خوانند و هشدار تکرار فاجعه برای نسل‌هایی که از شکست آندلس درس نمی‌گیرند. سناریوی آندلس قبل و بعد از

آندلس و حدیث مکرری که چشم بصیرت می‌خواهد!

امروز شما جوانان هدف توطئه‌ای بسیار خطرناک هستید. این خطرات هرجایی که اسلام و ایمان است و نسل جوان دل به سوی معنویت و حقیقت دارد، وجود دارد. راه رهایی از آنها هم وجود دارد و این چیزی است که من و شما باید به آن فکر کنیم. من مثل پدر شما هستم. چه در سنین جوانی و چه در دوران‌های بعد، ده‌ها سال از عمرم را با جوانان گذرانده‌ام. می‌دانم جوانی چقدر مبارک و جوشش جوانی چقدر باارزش است. می‌دانم که کلید حل مشکلات کشور به دست جوانان است اما به شرطی که جوانان برای کشور ما باقی بمانند و اراده، روحیه و ایمان جوانان ما ـ چیزهایی که دشمنان ما آنها را هدف گرفته‌اند ـ محکم و پابرجا باشد.

واگرایی دینی و فرهنگی

یکی از مسئولان تراز اول کشور صهیونیستی غاصب اسرائیل، در سال گذشته توصیه‌ای به آمریکایی‌ها کرد. این توصیه کاملا در مطبوعات خارجی و اینترنت منعکس شد و امر پنهانی و مخفیانه‌ای نیست. توصیه وی به آمریکایی‌ها این بود که بیهوده وقت خود را با عراق و کره‌شمالی و کشورهایی از این قبیل تلف نکنید. مسأله اصلی شما ایران است. اگر خاورمیانه را می‌خواهید، وقت‌تان را مصروف عراق نکنید، سراغ ایران بروید؛ کانون و سرچشمه آنجاست اما ایران مثل عراق و کره‌شمالی و افغانستان نیست که بتوان با حمله نظامی آن را تسخیر کرد. نظام و حکومت اسلامی به مردم متکی است و مردم آن را حفظ کرده‌اند. باید کاری کنید که مردم آن را رها کنند. راهش این است که مردم را با ترویج فرهنگ و ادبیات غربی و فرهنگ و تربیت آمریکایی، به واگرایی نسبت به دین و فرهنگ و سنت و تاریخ‌شان سوق داد. وقتی مردم این تعلقات را رها کردند، بعد از گذشت چند سال، بدون این‌که سرمایه‌ای صرف کنید، با یک حمله و تحرک احیانا نظامی مختصر می‌توانید این مانع بزرگ، یعنی نظام اسلامی را از سر راه بردارید!

موشک‌های پورنوگرافی

پیش از این در سال گذشته نیز، وقتی روستاها و شهرهای افغانستان براثر موشک‌های آمریکایی ویران می‌شد و ملت مظلوم افغانستان زیر بمباران آمریکایی‌ها دست‌وپا می‌زدند، یک استراتژیست نظامی آمریکا گفت: اگر به‌جای این موشک‌ها، برای جوانان افغان لباس زیر زنانه و وسایل شهوترانی و پوشش‌های سبک غربی و آمریکایی بفرستید، بدون صرف این هزینه‌ها می‌توانید افغانستان را تصرف کنید و خرج تسلیحات در کیسه‌تان باقی می‌ماند! به‌جای بمب و موشک و راکت، سی‌دی‌های پورنوگرافی و منظره‌ها و ادبیات مهیج شهوت را میان آنها ترویج کنید، آن‌وقت کار بر شما آسان می‌شود.

سرمایه اصلی؛ مغز جوانان ایرانی

این یک سیاست اساسی است. این امر را دست کم نگیرید. ۲۰ میلیون دلار برای مبارزه با ایران هزینه تعیین کردند. مگر می‌توان با صرف ۲۰ میلیون دلار با ایران مبارزه و بر آن غلبه کرد؟ آنها میلیاردها دلار خرج می‌کنند و برای شان هم می‌ارزد. ایران با منابع غنی، بازار مصرف، موقعیت استراتژیک و نیروی انسانی سرشار، گنجینه‌ای است که فناوری، صنعت و کارخانجات غربی برای زنده ماندن به آن احتیاج دارند. مغز جوان ایرانی، نفت و بازار فروش ملت ایران برای آنها حیاتی بوده و هدف آنها نیز همین موارد است.

سیاست آندلسی کردن ایران است

«موضوعی که من با شما در میان می‌گذارم شکل موعظه ندارد بلکه موضوعی اساسی است که با بهترین عناصر یک ملت ـ که شما جوانان باشید ـ در میان گذاشته می‌شود. فقط شما مخاطب من نیستید. این سخن را جوانان سراسر کشور هم خواهند شنید. نسل جوان کشور که بیش از نیمی از ملت و جمعیت کشور است، باید بداند در مقابل آرزوهای بزرگ، آرمان‌های بلند و هدف‌های مقدس و قابل قبول و موجه او چه موانعی وجود دارد. روزگاری مسلمانان در جنوب اروپا و در اسپانیا تا جنوب فرانسه، کشوری اسلامی به‌وجود آوردند. این کشور مهد تمدن شد و علم در اروپا از همان تمدن آندلسی قرون اولیه اسلام شکوفا گردید. شکوفایی علم در آن سرزمین، داستان‌هایی دارد و خود غربی‌ها نیز به آن معترفند. البته اکنون می‌کوشند این ورق را از تاریخ علم حذف و نام مسلمانان را به‌کلی پاک کنند اما خود آنها، این تاریخ را ثبت کرده‌اند و البته در تواریخ ما هم ثبت شده است. اروپایی‌ها وقتی خواستند آندلس را از مسلمانان پس بگیرند، اقدامی بلند مدت کردند. آن روز صهیونیست‌ها نبودند اما دشمنان اسلام و مراکز سیاسی، علیه اسلام فعال بودند. آنها به فاسد کردن جوانان پرداختند و در این راستا انگیزه‌های مختلف مسیحی، مذهبی یا سیاسی داشتند. یکی از کارها این بود که تاکستان‌هایی را وقف کردند تا شراب آنها را مجانی در اختیار جوانان قرار دهند. جوانان را به سمت زنان و دختران خود سوق دادند تا آنها را به شهوات آلوده کنند. گذشت زمان راه‌های اصلی برای فاسد یا آباد کردن یک ملت را عوض نمی‌کند. امروز هم آنها همین کار را می‌کنند....»

آنچه خواندید فرازی از بیانات حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای بود، این در حالی است که از آن مقطع زمانی که رهبر معظم انقلاب در روز ۶ اسفند ۱۳۸۱ در دیدار جوانان و دانشجویان سیستان و بلوچستان از آن با واژه «امروز» یاد کرده‌اند، حدود ۲۰ سال می‌گذرد اما انگار گردونه تاریخ به گونه‌ای چرخیده که مسأله آن روز، واقعا مسأله حل نشده امروز و هر روز ماست.

در آندلس شراب بود اما شرنگ سمی خطرناک‌تر از آن، از همان سال‌های ابتدایی فتح آندلس در کام جامعه ریخته شده‌بود. انحراف‌هایی که به نام دین مبین اسلام از زمان حکومت بنی‌امیه در شام و دیگر مقرهای حاکمان فاسد به وجود آمده‌بود، خودش را از دمشق و پایگاه‌های این گروه به شهرهای فتح شده در اروپا رسانده‌بود. سهم‌خواهی و قدرت‌طلبی و در نتیجه آن درگیری‌های داخلی بین فاتحانی که هرکدام بخشی از مناطق مختلف را در دست گرفته‌بودند، از همان ابتدا کیان این حکومت را تهدید می‌کرد. به‌گونه‌ای که می‌گویند سقوط آندلس نتیجه همان سه قرن حکومت بنی‌امیه بر این جغرافیاست و از قضا اصرار آنها پس از شکست از عباسیان برای انتقام از اندیشه اسلامی، این سقوط را تسریع کرد.

هشدار و انذار حکما که در طول تاریخ تکرار می‌شود

آندلس به‌مثابه چشم اسفندیار که نشان از نواحی حساس و مواضع خطرپذیری جوامع اسلامی دارد، موضوع مهمی است که مورد توجه دیگر بزرگان بوده و به‌عنوان شاهد مثال، حضرت آیت‌ا... جوادی آملی نیز در دیدار خود با فرمانده نیروی انتظامی در ۱۵ مهر ۱۴۰۱ از آن واقعه چنین یاد می‌کنند: «. . . در آندلس سابق، مردم مسلمان بوده و حکمای بزرگ همچون ابن رشد و ابن حزم بودند، آن قدر اسلام در آنجا گسترش داشت که تعداد ستون‌های مسجد جامع قرطبه را نمی‌توانستند بشمارند اما طولی نکشید که آن مسجد تبدیل به کلیسا و کلیسا نیز تبدیل به موزه شد و هیچ اثری از اسلام در آنجا باقی نماند و این خطر همیشه و در همه عصر و مکان‌ها وجود دارد!»

آندلس را بشناس

اما آندلس کجا بود، مسلمانان چه زمانی به آنجا رفتند؟ چگونه ۸۰۰ سال بر آن سرزمین حکومت کردند و چرا علی‌رغم حضور گسترده و افتخارآمیز خود و بر افراشتن بیرق اسلام در آن سامان، خروج و پایانی تلخ و عبرت‌انگیز داشتند؟

صفحات تقویم را که ورق می‌زنیم، صورت این واقعه تلخ تاریخی را چنین می‌بینیم. همزمان با سال ۹۲ هجری قمری و ۷۱۱ تا ۷۱۴ میلادی شهر آندلس (بخش اعظم اسپانیای امروزی) توسط مسلمانان فتح و منجر به گسترش اسلام و انتقال و شکل‌گیری مظاهر تمدن اسلامی در شرق قاره اروپا شد. انفاقی بزرگ که طی آن مسلمین طی حدود ۸۰۰ سال یعنی تا سال ۱۴۹۲ میلادی، بر این منطقه حکومت کرده و موج گسترده‌ای از تمدن‌سازی دینی را در این منطقه رقم زدند. به گونه‌ای که تنها در یکی از اقدامات ریشه‌ای آن دوره نهضت ترجمه که سرآغاز انتقال علم و دانش مسلمانان به غربی‌ها بود، شکل گرفت. و این گونه شد که آندلس در آن هشت قرن به عنوان نماد یک تمدن نوین و رو به پیشرفت اسلامی، مطرح شد و البته مقاوت‌هایی را برانگیخت. اما تهاجم‌های چندباره مسیحیان آن روزگار برای اشغال این منطقه و ترویج فرهنگ خودشان هربار با شکست و ناکامی مواجه می‌شد. ولی انگار آنها در این هجوم‌های متوالی و شکست‌های پی در پی متوجه شده‌بودند که صورت مسأله چیست و برخورد و مقابله با مظاهر تمدنی و آنچه ریشه در یک فرهنگ

قاب

دستاورد مسلمان رونق امروزی غرب

امروزه آثار تاریخی به‌جامانده از حاکمیت مسلمین در آندلس، بخش بزرگی از درآمد گردشگری دولت مادرید را تأمین می‌کند. همچنان که انبوه مخطوطات اسلامی . عربی کتابخانه‌های «گرانادا»، «مادرید» و ... نیز در زمره سرمایه‌های اصلی شخصیت فرهنگی ملت «اسپانیا» محسوب می‌شود. با وجود این آثار به جا مانده از تمدن اسلامی در اروپا، جهان غرب همچنان در پی انکار چنین دستاوردهایی است که موجب ظهور عصر رنسانس و خردگرایی در غرب شد.

گفتمان

گسترش فعالیت‌های خانه فرهنگ ایران در هرات

روابط فرهنگی دو کشور ایران و افغانستان سابقه بسیار طولانی دارد. از این رو به تازگی مجید خالق‌نیا، وابسته فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در هرات و رئیس و اعضای هیأت مدیره کمیته حمایت و نظارت از خبرنگاران و رسانه‌های هرات دیدار و گفت‌وگو کردند.

در این دیدار که در محل خانه فرهنگ ایران انجام شد، موضوعاتی چون توسعه مناسبات، گسترش فعالیت‌های آموزشی و اجرایی خانه فرهنگ ایران در هرات و کمیته حمایت و نظارت از خبرنگاران و رسانه‌ها تبادل نظر و موضوع انعقاد تفاهم‌نامه مطرح شد.

بهره، مدیر فرهنگسرای بهره و مدیر سابق کمیته با تقدیر و تشکر از مرکز فرهنگی کشورمان به جهت برگزاری برنامه‌های فرهنگی، ادبی، هنری و نشست‌های فرهنگی، پیشنهاد تنظیم تفاهم‌نامه بین خانه فرهنگ و کمیته حمایت و نظارت از خبرنگاران و رسانه‌های شهر هرات را داد.

او همچنین بر لزوم اجرای برنامه‌های آموزشی و تخصصی و هم‌افزایی در خصوص انتشار صحیح اخبار و رویدادها منطبق بر مناسبات خوب و برادرانه دو ملت جمهوری اسلامی ایران و افغانستان تأکید کرد./ مهر

کیوسک

انتشار مجله «کتاب تئاتر»

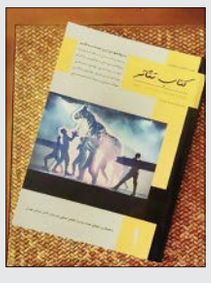

فضای هنر آنقدر گسترده است که نباید آن را به یک یا دو مجله محدود اختصاص داد. چون هر کسی می‌تواند در این عرصه کار کرده و مشکلی هم برای مجلات دیگر فراهم نکند. از این رو نخستین شماره از مجله تخصصی پژوهشی «کتاب تئاتر» با مدیریت حسن پورگل‌محمدی و سردبیری بهزاد خاکی‌نژاد منتشر شد. این مجله پژوهشی با حمایت هیأت مدیره صنف مدرسان تئاتر و با مقاله‌هایی از سیمین امیریان، ابوالقاسم دادور، شاهد پیوند، ابوالفضل دژاکام، مهدی صدیقی، رضا عباسی، شه‌ناز روستایی، عسل عصری‌ملکی، مهتاب مبینی و سیده آسیه میرحسینی منتشر شده است. «کتاب تئاتر» در بهار ۱۴۰۰ از معاونت مطبوعاتی وزارت فرهنگ و ارشاد مجوز گرفت که در آن زمان با همکاری صنف مدرسان تئاتر منتشر شود، اما به دلیل تشکیل این انجمن در تابستان ۱۴۰۱، انتشار آن تا پایان سال جاری به طول انجامید و در نهایت مجله در تاریخ ۳۰ بهمن وارد بازار نشر شد. در بهار سال آتی، فراخوان مقاله‌های دومین شماره از نشریه «کتاب تئاتر» به اطلاع علاقه‌مندان خواهد رسید./ مهر